

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preciosa || Hiero-||theca || Dvodecim || Vnionibvs ||
Colo-||niensis Historiae || Exornata**

Gelenius, Aegidius

Coloniae Agrippinae, 1634

V. Lapis S. Agilolphvs Sardonix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9564

Plurima dona pio CVNIBERTO dat Dagobertus.

Cælatura in calice S. CVNIBERTI.

A

Hunc CVNIBERTVS Episcopus calicem Christi sanguine copfi.

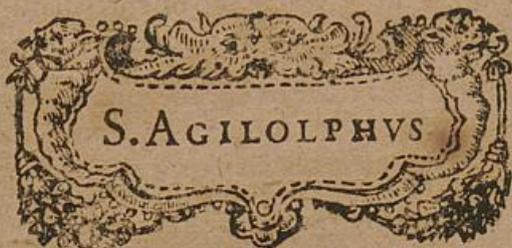
In pede calicis haud recentiori sculptura incisum.

Hinc redit lætus febri vel ardoribus correptus.

Ex qua inscriptione patet acutis febribus correptos, fuisse sanitati suæ restitutos, si ex ipso biberint poculo.

B

V. Lapis

Sardonix.

Primus Pontificum est princeps Agilolphus, & Archon,
Iustitiæ vindex, pro pietate cadit.

ex V Vilh. Salsm.

*Claruit sub
Pipino Duce
Australiorum
occisus ann.
748. 8. Idus
Iulij.*

C

B. Agilolpho tribuuntur insignia Malmundarij.

S. Agilol-

S. AGIOLPHVS qui Pipini & Caroli Martelli Franciam administrantium ætate floruit, ex nobili profeminatus fuit stirpe, angelicos Angelini Malmundariensis Abbatis mores & pietatem, quam à teneris imbiberat vnguiculis, Religioforum etiam magister creatus atque archimandrita retinuit constantissimeq; seruauit; Colonienfium dein Antistes, & primus autoritate & literis Zachariæ Pontificis Archiepiscopus designatus circa ann. 745.

Suo sedulus inuigilauit gregi, & lacteos illi pietatis rinulos instillauit.

*I. Archiepiscopus
Colonienfis.*

D 3

Vnde

D

Vnde Anno Christi 714. præfulatus sui primo aut ad summum secundo;
 à Plectrude illustri Lotharingiæ siue Aufrasiarum Duce, Colonia cõ-
 morante, ipse S. Præsul cum B. Swiberto & altero ipsius Swiberti disci-
 pulo Theoderico, relicto altero ad ipsius Plectrudis efflagitatum Colo-
 niæ discipulo Willeico Euágelico sacerdote, missus ad Pipinum Heri-
 thallum, Maiorem domus Franciæ, qui Ioppiliæ haud procul Leodio, le-
 thali detentus morbo, vehementer animo discruciabatur ob necé Lam-
 berti Tungroꝝ Episcopi; quæ ante annos sedecim internecioni dederat,
 quod ipsum ab illegitimo cū Alpaide matrimonio, ex quo Carolus pro-
 dijt Martellus, conatus fuisset reuocare. Legationis vero suæ munera vt
 expleret Sanctus Præsul, iuitio Pipinū ad morbi excitauit tunc erantiã, at-
 que sapientissimū diuini numinis consiliū in dirigendis hominū animis
 proposuit, quo aduersitate pressos ad se retrahere soleat: inde de illegiti-
 mo ipsum monere cœpit matrimonio: verum ab indignabundo repulsã
 passus, nihil eorū effecit, propter quæ maximè à Plectrude fuerat aman-
 datus; missus enim erat, vt Pipinus parens non præteritis aut exhæreda-
 tis suis legitimis filijs Drogone Cãpaniæ Duce, Grimoaldo Maiore do-
 mus Childerici* Regis Franciæ, Carolum Martellū illegitimū hæredem
 institueret, in magnum posteritatis suæ legitimæ incommodum, animæ
 suæ detrimentum, ac multorum Primatum scandalum & offensionem.
 Quibus cognitis Alpais Præfulem cum suis abire iussit, suumq; curauit
 à Pipino scribi hæredem filium. Re igitur infecta SS. Swibertus & AGI-
 LOPHVS Colonia reuersi, perturbatum Plectrudis omni, qua potuerūt
 ratione, animum tranquillarunt. Ac Pipinus ipso eodem anno obiit.

[Hæc Marcellinus in vita S. Swiberti. Baronius ad annum 714.]

Frisonum [In Frisonū quoque, vt quibus bene vellet, S. AGILOLPHVS incūbebat
 Apostolus. salutē. Nec Carolo Martello aut sua deerat pietate, aut suo ipsū iuuandi
 Cõsiliarius studio, cõsilia ipsi Diæceres ac cõsiliarius Regius quã saluberrima sug-
 & Diæce- gerebat, idq; tã cõstanter, vt vitã & sanguinẽ maluerit profundere, quam
 tes Regius. in cõsilijs fidẽ fallere. Re igitur publicæ consilio qui decreuerat adesse,
 Martyriza- ann. 748. (quo adhuc literas à Põtifce Maximo Zacharia circa Maium datas acce-
 tus. perat) crudeli paricidarū ferro fuit trãsadactus. Locum Martyrij perpet-
 Miracula. tuus viror, & cęlestia lumina clarum fecerunt. Dixi anno 748. superstitẽ
 adhuc Præfulẽ. Nã ita inscripsit suas Zacharias Põtifex literas: Dilectissimis
 Quando Nobis Reginfrido Rothomagensi Episcopo, Deodato Bellouacẽsi Episcopo, David Spirẽsi
 obierit. Episcopo, Eliseo Nouiomensi Episcopo, Burchardo VVirceburgensi Episcopo, Genebaudo
 Laudu-

Laudunēsi Episcopo, AGILOLPHO COLONIENSI EPISCOPO, Ramberto Ambia-
 nensi Episcopo, Aetherio Tharuacensi Episcopo, Treuuarto Cameracensi Episcopo, Fole-
 rico Tungrēsi Episc. Romano Meldensi Episc. Ottoni Strasburgēsi Episc. & ceteris an. ā-
 tissimis Coepiscopis, presbyteris etiā Diaconibus &c. Vide Baron ad ann. 748. n. 13.

Historiā vitæ S. AGILOLPHI S. Bruno Archiepiscopus posteritati reli-
 quit sacra ipsius lipsana S. Anno Archiepiscopus Coloniensibus data, Requiescit
 in suam ad gradus Marianos basilicam transportauit, vt habent Breuiar-
 ium Coloniensē, vita apud Surium, & mscr.

Sanctum AGILOLPHVM primum ex communi traditione astruxi Co-
 loniensem Archiepiscopum, ante quem quidam ex amicis meis plures Discepta-
 superioribus sæculis antecessisse Archiepiscopos, non leuibus ductus tio de ini-
 argumētorum rationibus, existimat, quas ab altero amicorum meo- tio digni-
 rum discussas hic placet subijcere. tatis Archi-

Archiepiscopus designatus creditur S. Agilolphus circa an. Christi 745. idq; videtur episcopalis
 tradere Baron. ad eund. an. n. 45. Nā ibi inter reliqua ista statuit Zacharias Ponti- apud
 fex in literis suis ad S. Bonifacium datis prid. Non. Iun. imperante Augusto Constanti- Vbios.
 no anno 27. Imperij eius Indict. 14. De ciuitate autem illa, inquit, quæ nuper

Agrippina vocabatur, nunc verò Colonia, iuxta petitionem Franco-
 rum, per nostræ authoritatis præceptum, nomini tuo Metropolitim con-
 firmauimus, & tuæ sanctitati direximus eiusdem Metropolitanæ Eccle-
 siæ stabilitatem &c. Quæ licet ita se habeant, placet tamen non nemini inter do-
 ctos haud vulgari compluribus iam ante S. AGILOLPHVM sæculis Coloniensium E-
 piscopos fuisse Metropolitanos. Idq; primo ex docto Beati Rhenani vt ipse appellat dis-
 cursu, quem amicorum meorum alter ineruditum, ac manifestam inuoluere hæresin
 ostendit, eo quod velit initio partitionem Imperij ab Augusto institutam, ab Adriano
 Imperat. renouatam, à Constantino demum Imp. nonnihil fuisse immutatam ita, vt
 BELGICÆ DIOECESSES SACRÆ EADEM CVM PROFANIS ESSENT &c.

Quæ certe nemo Catholicorum admitteat. Nam sicut sacra & prophana muneribus, ipso-
 rum A Catholicorum confessione, sunt omnino distincta; ita & iurisdictione & pote-
 stare ista distinguuntur, nec sunt villo modo eadem. Quod omnis rationum Theologica-
 rum momentis ex solo ostendi potest lumine naturali, cui nemo facile erit repugnaturus.
 Nam fatentur omnes ipsimet etiam A Catholicos, ex l. fin. in fin. ff. de offic. eius,
 cui mand. est iurisd. &c. Aliquo alicui concessio, ea etiam concedi & concedenda
 esse sine quibus commode illud exerceri nequeat, ne concessio sit irrita. aut inanis, seu, vt
 vulgus loquitur, elusoria cum omnis concessio debeat aliquid operari Ecclesiasticis verò,
 Deus O. M. distincta à secularium muneribus concessit muneribus, quæ sine potestate a-
 liqua & iurisdictione commode exerceri nequeunt, cum refractarij sæpe sint coer-
 cendi

cendi &c. Quare Ecclesiasticis distinctam aliquam potestatem diuinum numen concesserit necesse est. Vnde patet, quid de Beati Rhenani discursu sit sentiendum. Ferendus, si tradidisset Ecclesiastica iunctam fuisse à Constantino M. sacularem. Sed videamus auctoris contra sententis argumenta, quorum postrema haud sunt contemnenda, vt ex discursu patebit.

Primum est, Ecclesiastica dignitatis splendor accommodauit se ad secularis maiestatem, vt licet ex B. Clementis, & Anacleti Pontificum Epistolis colligere, quibus significatur, quod Ecclesia in illustrium sedium assignatione rationem aliquam prisci habuerit splendoris ac potentiae; illudq; facile colligere poterit, quisquis priscos Episcopatum, non tantum Belgicorum, sed etiam omnium omnino limites cum Romanarum Prouinciarum terminis comparauerit. Duas autem precipuas in inferiore Germania easq; frequentes, ac celebres constitutas aduertet à Constantino Magno vrbes, alteram Agrippinam, METROPOLIM, alteram Tungros, quibus praesidentes Episcopi, si ad illarum constitutionem se accommodarint, earum Episcopus alter colligetur fuisse Metropolitanus, alter vnus ex primarijs. Verum huic concedo quidem, Coloniam fuisse Metropolim, à Constantino constitutam, vt expressè docet Baron ad ann. Christi 348. n. 5. ex S. Athanasij Epistola 2. pro Sardienli Synodo conscripta, & libellus, qui inscribitur Notitia Imperij, scriptus circa annum Domini 411. sub Henrico Imperatore, non autem Augusto, (vt vult Iosephus Scaliger) vbi Agrippina vocatur Metropolis Germania secunda. Fateor quoque ex tam famoso vrbis nomine, Episcopis ingentem dignitatis suae splendorem accessisse; nego tamen ex ea decus Metropolitanum Episcopis accreuisse. Nam licet aliqua vrbs Metropolis designetur Imperij secularis, non ideo tamen eadem Metropolis est altiarum Ecclesiarum. Idq; manifeste ostenditur ex iam citata Epistola Sancti Athanasij apud Baron. d. l. qua secundo loco vtitur contra sentiens, quae ita habet, Missis enim à S. Concilio in Legationem Episcopis, Vincentio Capuae, quae METROPOLIS est Campaniae, & Euphrate Agrippinae, quae est Metropolis superioris Galliae, vt pro synodi decretis Imperator Constantius Episcopos quos ipse eiecerat, in suas aedes reuerti pateretur &c. Nam Capua licet Metropolis esset Campaniae, anno 348. non tamen id etatis Metropolitanum habuit Episcopum seu Archiepiscopum, sed tantum Episcopum, cum demum circa annum 966. Capua coeperit Archiepiscopatus, vt auctor est Sigon lib. 7. de Regno Italiae, ait enim; Ioannes (Pontifex) egressus Capuam ad Pandulphum Principem adiit. Pandulphus non solum Pontificem liberaliter habuit, sed studio etiam eius impulsus, Ioannem fratrem, vt Rosfredum seuientem occideret, incitauit, quo facto, Romani maximo, quo nitebantur praesidio spoliati, post decem menses Pontificem Romam ex Campania reuocarunt, ac magno studio in sede sua re-

reposerunt. Pontifex ut gratiam Principibus Capuanis referret, ARCHIEPISCOPATVM APVD EOS INSTITVIT & Ioannem, ipsum Rofredi percussorem, antistitem consecrauit. Quibus rebus permotus Otto, ut importunam Lombardorum, Romanorumque audaciam, insigni aliquo edito seueritatis exemplo in posteram coereret, ac simul tranquillatis tandem Italiae rebus, salutaribus regnum legibus confirmaret, conuentu WORMATIAE in assumptione B.M. Virginis habito, in Italiam iter intendit; Lombardiam verò cum attigisset, causa seditionum cognita, Sigulphum * & eiusdem furoris socios Comites condemnauit, * fortè Paecorumque alios in Franciam, alios in Saxoniam relegauit &c. Sicut igitur dulphum.

B. Capua Metropolis an. 348. habuit quidem Dominum seculare tanquam Metropolitanum, reliquis ciuitatibus inferioribus imperantem, nec tamen habuit Episcopum Metropolitanum; ita licet Colonia vocetur Metropolis aliarum ciuitatum, non tamen etiam Metropolis fuit aliarum Ecclesiarum. Atque ita intelligo P. Bucherium, quando ait, Colonia sub Constantino Metropolitanam videtur sortita, nim. in secularibus, non Ecclesiasticis.

Deinde nihil concludit, quod subiicit author, nim. ex duabus ciuitatibus Colonienfi & Treuirensi, fidei semen in reliquos Belgas sparsum fuisse. Nam quis ideo Corbeiam Saxonia Monasterium ad Visurgim, statuerit Archiepiscopi sedem, quod illinc Aquilonaribus semen diuini verbi fuerit allatum? Quinetiam author suam refutat sententiam, dum inter precipuas Constantini vrbes, ex quibus fuit reliquis in dictum, collocat Tungros. Nam his nunquam praesedere Archiepiscopi: Tota igitur, quam infert author, ex iam allatis euertitur collectio. Erat autem haec. Sicut igitur Treuiris suum primum Archiepiscopum S. Agritium, & Tungrensis ciuitas S. Seruatium; ita Treuironum Augusta eodem tempore à Constantino Imperatore, sub quo exactior diocesum partitio instituta est, plurimum illic residente, Maternam secundum, Colonia primum accepit Archiepiscopum.

Alterum authoris argumentum desumitur ex Anselmo, qui vixit tempore S. Annonis Archiepiscopi Colonienfis. Scripsit enim de S. Theodardo libellum rogatu Idæ Abbatissa S. Caeciliae Colon. ad S. Annonem Archiepiscopum Coloniensem, ut videre licet apud Chapiauill. tom. 1. Episcoporum Leodiensium. Ita autem inquit author 2.2. B. Igitur Theodardus sub beato Remacleo Ecclesiasticis disciplinis informatus magistro, Pontificatus honorem arctioris vitae desiderio, sponte declinanti, ei in sede Traiectensi successit, & à S. Cuniberto Archiepiscopo, in Episcopum consecratus, praesedit Ecclesiae Tungrensi vicefimus octauus. Hic primo S. Cunibertus, qui vixit anno 614. multo ante S. AGILOLPHVM appellatur Archiepiscopus, deinde consecrauit S. Theodardum Episcopum Tungrensem, quem non ut Episcopus, nisi delegata potestate, & interueniente dispensatione, de qua sane non constat, creare potuisset.

E Ve-

Verum a l primum respondeo, ab eo authore S. Cunibertum appellari Archiepiscopum, non quia eo tempore vere fuerit Archiepiscopus Colonienſis, cum id nemo istius aui & posteriorum proximꝝ scriptor approbet. Vocat enim eum Regino ad ann. 612. Episcopum tantum, eumque (Sigebertum) inquit, Cuniberto Episcopo Colonienſis Eccleſiæ, & Pipino Duci commendat Dagobertus. Idem confirmat ipſe Sancti Cuniberti calix, cuius hæc eſt inſcriptio in pede. Hunc Cunibertus Episcopus calicem Chriſti ſanguine copſi: Ita quoque respondendum erit, quando Marcellinus in vita Sancti Svviberti Aldevvinum, Annonem I. Agilolphum, alijqꝫ Scriptores S. Seuerinum, Euergislum, Cunibertum, promiſcue nuncupant Archiepiscopos. Nam Fortunatus antiquiſſimus author (cuius meminit S. Gregor. Turon.) appellat S. Seuerinum tantum Episcopum, in S. Seuerini vita apud Suriũ B. 23. Octob. Deinde in ſcr. Codices apud eundem Sur. 24. Octob. vocant S. Euergislum Episcopum duntaxat. Ita & Pontifex Zacharias in literis ſuis de anno 745. imo de ann 748. appellat Agilolphum tantum Episcopum. &c. Alterum verò, quod aſſertur de Episcopi consecratione argumentum, retorquere poſſum. Nam non conſtat à S. Cuniberto poteſtate ordinaria ſanctum Theodardum ſacerdotio inauguratum, ergo poteſtate ſibi delegata, maxime cum virum ſanctum, legitime credamus egiſſe. Quod verò non ordinaria illi competierit facultas, inde facile oſtendo, quod non fuit, vt iam oſtendam, Archiepiscopus. Hic enim, vt traditur c. Archiepiscopus diſt. 66. debet consecrari ab omnibus ſuffraganeis ſuis provincialibus, quod ſi ſecus fiat, consecratio eſt C. irrita, nimirum quod ad executionem officij, vt bene ibidem notat glo. ex cap. ſicut ſemel. diſt. 68. Statuitur quoque in cap. quia per diſt. 64. vt Episcopi consecrentur à Metropolitanò ſuo ſecundum iura, & ipſe ab Episcopis Provincialibus ſuis, c. de perſona. c. ſi quis. diſt. 65. c. Episcopi c. illud generaliter. diſt. 64. Quin imò Episcopus, inferiori etiam ordine, ſibi non ſubiectum, ſine ipſius ordinarij licentia prohibetur inaugurare. Gratian. diſt. 70. & 71. c. illud quoque. diſt. 71. At S. Cunibertus non à ſuffraganeis Colonienſibus, qui nulli numerabantur, ſed ab Archiepiscopo Treuirenſi (qui id ætatis fuit vt opinor S. Subaudus, antecceſſor S. Seuerini, de quo paulò D. poſt) fuit ſacris ordinibus inauguratus, vt habent antiqua S. Cuniberti vita exemplaria apud Suriũ, 12. Nouemb. Treuirenſis autem non erat vnus ex provincialibus Episcopis ipſius Colonienſis. Vnde ipſemet Colonienſis Treuirenſi Archiepiscopo fuerit ſubiectus, neceſſum erat; vel certè maiore hic opus diſpenſatione, qua nulla oſtendi aut exhiberi poteſt. Quare S. Cunibertus Theodardum quando consecrauit Episcopum, id delegata peregerit poteſtate, ſtatuendum erit, vt legitime perhibeatur egiſſe.

Tertium contra ſentientis argumentum eſt, S. Seuerinus & Euergislus iure Metropolitanico (quo Episcopus ſibi ſubditos viſitandi poteſtatem ordinariam habent) viſitauerunt Eccleſiam Tungrenſem. Cui respondeo, de S. Seuerino quidem hæc in ipſius legi.

vita.

vita apud Sur. 23. Octob. Corroborata igitur, & bene stabilita Dei gratia
A Colonienſi Eccleſia, Sanctus vir Seuerinus, in Dei opere indefeſſus, per
 viſionem monetur, vt Burdegalenſe oppidum & partes Aquitaniæ, vn-
 de etiam claram traxiſſe fertur originem, cœleſtis lucri cauſa viſitare nō
 dubitaret. Quod ſtatim cognita Dei voluntate, licet iam ſenili grauare-
 tur ætate, perficere aggreſſus eſt. Interea dum iter ageret, reuelatum eſt
 à Domino, Beato Amando eiufdem ciuitatis Præſuli, Seuerinum magni-
 ficæ ſanctitatis Episcopum viſitatum Aquitanicos ciues aduenire, & ſe
 ei cum Cleri populique cœribus obuiare debere. Cui diuina paruit B. A-
 mandus monitioni, vt pluribus in vita S. Seuerini incultatur. Verum deprehendo ex
B Catalogo Episcoporum Treuirenſiū, & commentarijs Auguſta Treuirorum part. 9 iſta
 erroneè Treuirenſi Archi-antiſtiti S. Seuerino aſcribi, quæ ſunt Seuerini Colon.
 duobus ſeculis altero prioris; Nā inquit. Seuerinus, qui diuino monitu
 relicta, Treuiri Burdegalam profectus Euangelij prædicandi gratia, ſedē
 ibi Episcopale Amādo illi vltro cedente naſtus, & vita functus eſt. Hac illi.
 At hic fuit Colonienſis, vt ex vita ipſius iā vidimus. Vnde. ſi reliquit ſedē ſuā, debet id fe-
 ciſſe ex auctoritate Apoſtolica, ſine qua nemo transire poteſt ad aliā ſedē Episcopale c.
 mutationes. c. c. ias. c. oēs c. Episc. & ſeqq. 8. q. 1. Denique quis ex hac S. Seue-
 rini viſitatione colliget, Burdegalenſē Colonienſi Eccleſ. olim fuiſſe ſuffraganeā. Fateor
C quidem Archiepiscoporum eſſe viſitare ſuffraganeas prouincias, ex c. perpetuo. 5. de
 cenſibus. ex actionib. & procurationib. in 6. Astamen viſitatio illa alijs com-
 mendari poteſt, ita cum non vacat Archiepiscopo per ſe viſitare, liberum eſt illi, id mu-
 neris alteri committere. glo. in c. Romana. r. de cenſib. in 6. per c. inter cæte-
 ra, de off. ord. Ita & B. Euergilum ex mandato Pontificis aut Archiepiscopi vel a-
 lius rogatu, Tungrenſem viſitaſſe Eccleſiam exiſtimo. Sic enim videtur accipiendus lo-
 cus apud Sur. ad 24. Oct. in vita S. Euergisli, qui ita habet: Deinde paſtora-
 li eum perurgente cura & ſolicitudine, fidei feruore inflammatus, ad
 Tungros profectus eſt, idololatriæ ſordes eliminaturus. Vbi eo perue-
 nit, cū multa auctoritate ſacras habebat cōciones, errātes reducebat in
D viam, malos hortabatur, vt cito reſipiſcerent, bonos, vt ſtuderent effici
 meliores. Verū re accurratius examinata Tungrenſis Eccleſia id tēpeſtatis deſtine-
 batur Episcopis & ſacerdotibus, ob perſecutionem Hunnorum & Attilæ; vti prædi-
 xerat illis S. Seruatius, indigebat igitur aliquo Episcopo, qui ſubinde illam viſitaret
 cum autem nullus præſeſt illi Eccleſiæ Episcopus, & Sanctus Euergilus illi eſſent
 vicinus, viduam conatus eſt Eccleſiam erigere. Vide diſput. hiſtor. Chapiavil.
 tom. 1. c. 5. idque ex canone in c. poſtquam 16. q. 1. vbi tempore hoſtilis impe-
 tus vicinis Episcopis commendatur Eccleſiæ cura. Ideoq; bene vrgebat eum paſtoralis
 cura,

cura, ut iam ex vita ipsius vidimus. At quis hoc casu, viduae Ecclesie visitatorem statuet Archiepiscopum? Deinde si ex his visitationibus concludere aliquis velit, S. Seuerinum, & S. Euergislum fuisse Colonienses Archiepiscopos, haud dubie idem affirmabit in eadem sede successores, fore etiam Archiepiscopos, eo quod qui succedit in locum, succedat etiam in ius. c. Is qui in alterius de Reg. l. in 6. At inter illos successores posteros est, S. Cunibertus, cum vixerit hic an. 615. Euergisus vero an. 400. & S. Seuerinus an. 350. Nec tamen S. Cunibertus Archipresul fuit Ecclesie Coloniensis. Quomodo igitur id poterit de S. Seuerino, & Euergislo affirmari? Quare omnino concludendum est, S. Seuerinum, & S. Euergislum non fuisse Archiepiscopos, sed Episcopos, ut paulo ante diximus.

Idem suadet ipsa eorum visitatio à Surio allata, quae non fuit Archiepiscopi; Nam hic visitaturus Prouinciam, prius debet plene visitare capitulum suae Ecclesiae, ciuitatem & dioecesim propriam, intendetque Ecclesias cum maioribus tum minoribus, Ecclesias, clericis, ac populo; & si singulos non est integrum accedere, saltem conuocabit Clericos & Laicos ex pluribus locis in vnum, ut eos visitet; deinde visitata sua dioecesi, visitabit vel totam vel partem prouinciae. At quomodo? subicit ibidem; visitando inquiring, dioeceses, ciuitates, suffraganeos, eorum subditos, capitula Cathedralium, & aliarum Ecclesiarum monasteria, Ecclesias, alia loca pia, religiosa, clericos, populos &c. Et paulo post; visitator proponet verbum Dei, quaerit de vita & conuersatione ministrantium in Ecclesiis & alijs locis deputatis diuino seruitio & de ceteris spectantibus ad officium ipsum, absque coactione & exactione iuramenti, intendens ipsorum emendationem per salubria monita siue leuia siue aspera, ac prudenter c. Romanae de censib. in 6. Atqui haec omnia in S. Euergisli visitatione ostendi nequeunt, ac proinde neque ex illa visitatione argui potest Archiepiscopatus. NB. I. ex prioribus facile soluitur prima authoris in primo argumento propositio; si eam forte pluribus vrgere vellet, nimirum accommodasse

Catal. Sact. se Ecclesia vrbibus non omnimode, seu non accessisse ad rationem vrbium omnimodam, German. sed aliquam tantum, ita ut non, quandoocunque vrbs aliqua designatur reliquarum Molan. SS. Metropolis, etiam eius vrbis Ecclesia constitueretur simul Metropolitana reliquarum Belg. 6. Febr. Ecclesiarum prout supra ostendit, sed sicut vrbi ex Metropoli nouus aliquis splendor accedit, sic Ecclesiae vrbis, seu Episcopatus nouus honoris splendor, noua celebritas affulgeret. D
Episc. Argēt. N. 2. Dixi, supra erronee Treuirensi tribui, quae sunt S. Seuerini Coloniensis. Nā S. Amā- circa an. 965 dus Burdegalesis nō vixit seculo sexto, sed 3. cum S. Seuerino Colon. Qui verò S. Amandus viuente. vixit cum S. Seuerino Treuirensi Archiepiscopo, seculo 6. fuit nouē annis Traiectensium Episcopus, & Gandauū Christo peperit. Sur 1. Octo. in vit. S. Bauonis c. 4. 5. 6. 7. 8. Hicq. * Sereno. patre Serano* & matre Ancaria* ex Aquitania natus, deinde Argentinesis Ecclesiae à rege * Amantia. Dagoberto, cuius filium Sigebertum in castro Eisenburg sacris vndis abluerat, praefectus, fuit * Chilperico reuerti sed illi populo cedens, Tungros redux Monasterium in Pabula ad Elnonē fluium, tertio lapide à Tornaco situm atque à se Dagoberto, * sudatum an. 640. tandē ingressus, febris fuit
extin-

A extinctus, anno 660. Fuit & alius S. Amandus VVormatiensis Episcopus, qui quoto Olim Elnon-
 seculo vixerit, incertū. Catalogus Episcoporum refert à S. Seruatio Tungrenū Episcopo Ro-
 nensis, nunc
 in Sanctis Germania refertur S. Amādu Dagoberti Galliarū regis munificentia fuisse Abbatia Be-
 expertus. Vnde nō. seculo 3. sed 6. floruisse. Vel certē duo VVormatienses Episcopi sibi nedictinorū.
 cognomines sunt statuēdi. Hac idē accuratē notauī, quia vidi non tantū commētarios Mir.
 Treuirenses in ijs errasse, sed etiā graues scriptores, qui oēs illos confundunt S. Amandos.

Refutatis igitur contrā sententiarum argumentis, communem omnium ex episto-
 la S. Bonifacii ad Zachariam Papam (quæ habetur in tom. 3. conciliorum ab eximio
B Domino Seuerino Binio, moderno Vicario Archiepiscopali, hic Colonia editorum inter
 Zacharia 1. epistolas) confirmo sententiam, vbi inter cetera S. Archiepiscopus scribit.
 Notum similiter sit paternitati vestræ, quod Carolomannus Dux Fran-
 corum me accersitum ad se, rogauit in parte regni Francorum, quæ in sua
 est potestate, synodum incipere congregare, & promisit de Ecclesiastica
 religione, quæ iam longo tempore, id est, non minus quam per sexaginta
 vel septuaginta annos calcata & dissipata fuit, aliquid corrigere & e-
 mendare velle. Quapropter si hoc (Deo inspirante) veraciter implere
 voluit, consilium & præceptum sanctæ vestræ auctoritatis, id est, Apo-
 stolicæ sedis habere & sapere debeo. Franci enim (vt seniores dicunt)
C plusquam per tempus octoginta annorum synodum non fecerunt, nec
 ARCHIEPISCOPVM HABVERVNT, nec Ecclesiæ Canonica iura alicubi funda-
 bant vel renouabant. Modo autem maxima ex parte per ciuitates Episco-
 pales sedes traditæ sunt Laicis ad possidendum, vel adulteratis Clericis,
 scortatoribus, & publicanis sæculariter ad perfruendum. Quæ à sancto Ar-
 chipræsule scripta, quin vera fuerint, nulli licet dubitare; nisi Sanctum Germania A-
 postolum falsitatis macula velut aspergere. At si Colonienses Franci (ita eos appello ex
 epistola Zacharia supra allata, atque ex numeratione miraculorum S. Svviberti à S.
 Ludgero conscriptorum, quod Pipinus Francus ibidem Agrippinensis nuncupatur Prin-
 cept) S. Bonifacio vicini Archiepiscopum habuissent Quomodo verè scripsisset S. Boni-
D facius quod intra octoginta annos Archiepiscopum non habuissent Franci? cum ipsius
 ætate S. viuebat Agilolphus, etiam antequam à S. Bonifacio Archiepiscopus fuisset de-
 signatus, atque à Zacharia I Papa suam obtinuisset confirmationem. Relinquitur i-
 gitur ante S. Agilolphum in Ecclesia Colon. nullum fuisse Archiepiscopum. Quod verò
 ipse fuerit primus, videtur ostendi ex Zacharia literis supra allatis. Sed illi obstant li-
 ttera Zacharia Pontificis ad Bonifacium Moguntium data circa ann. 751. pridie
 nonas Nouemb. imperante Domino nostro Augusto Constantino, anno trigesimo se-
 cundo imperij eius, indictione 5. quibus Metropolitana Moguntina, Coloniensis subijci-

† Trecaſ

*tur Eccleſia. Ait enim; & idcirco auctoritate beati Petri fancimus, vt ſupra-
 dicta Eccleſia Moguntina perpetuis temporibus ſibi & ſucceſſoribus
 ſuis, in Metropolim ſit confirmata. Habens has ſub ſe ciuitates, id eſt,
 Tungris, Coloniam, Wormaciam, Spiratiam, & Trectis* & omnes
 Germaniæ gentes, quas ſua fraternitas, per ſuam prædicationem Chriſti
 lumen cognoscere fecit, &c. Vide Baron. ad illum ann. Deinde obſtat
 quod ſupra in literis Zachariæ ann. 748. Agilolphus poſt Episcopos, Spireſem, VVir-
 ceburgenſem &c. collocetur. quibus ſi Archiepiſcopus fuiſſet iam anno 745 crea-
 tus, eſſet præferendus. Accedit, quod in literis, de anno 745. Metropolitana Eccle-
 ſia Coloniens. non Agilolpho, ſed Sancto committatur Bonifacio. Habet enim; nomi-
 ni tuo (Bonifaci) Metropolim Coloniam confirmauimus. Vnde San-
 ctus Bonifacius initio Colonia videtur conſtitutus Metropolitanus, deinde tamen, mu-
 tata Pontificis Zachariæ voluntate, anno 751. Moguntia deſignatus. Reſponderi
 ſolet ad primum, illo Zachariæ priuilegio ampliffimam Sancto Bonifacio in quoſ-
 vis alios Episcopos & Archiepiſcopos factam eſſe poteſtatem, qua ordinariam Archie-
 piſcopi ſuperaret. & excederet facultatem, vt etiamnum in Legato Pontificis per v-
 niuerſam noſtram Germaniam videmus. Qua reſponſio poteſt confirmari ex c.
 de perſona diſt 65. vbi videntur vnus etiam prouincie admitti plures Archie-
 piſcopi, ſibi ſubordinati. Nam traditur ibi, ſi in prouincia adſit PRIMVS AR-
 CHIEPIſCOPVS, non conſecret Episcopus ſine conſenſu Primatis. Ad 2. Reſpon-
 detur, ſape in recensendis Archiepiſcopis & Episcopis non ſeruari ordinem dignita-
 tis, ſed prouincia, atque Episcopos etiam ante alios Archiepiſcopos, ſuis ſubijci Archi-
 episcopis prouincialibus, vt videbis in alijs Episcopis noſtris notatum. Ad 3. quoque
 Reſpondetur, nomini Bonifacij quidem delatam Eccleſiam Metropolitanam, non ita,
 vt ipſe illius Coloniens ſit Metropolitanus, ſed vt ex ipſius directione conſtituatur
 Archiepiſcopus Vbiorum. Se autem ipſum conſtituere, per iura & Canones ipſi non
 licebat. Quare alium ab illo præfici iubet Pontifex, idque verba Pontificis expreſſe ſu-
 tis declarant. Sed hæc notaſſe ſufficiat.*

Claruit Ca-
 rolo Martel-
 lo Auſtraſie
 Duce & Rege
 Pipino anno
 Chriſti 754.

VI. Lapis

Sardius

HILDEGARI vittas rubefecit purpura ſacri
 Sanguinis, Hilberti nomen habebat idem.

ex V Vilh Salsm.
 Tempe-